

Pont del Diable

Castellbisbal

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Terme de Castellbisbal. (08755 Castellbisbal)
Emplaçament BV-1201, km.0,5

Coordenades:

Latitud: 41.47498
Longitud: 1.93801
UTM Est (X): 411329
UTM Nord (Y): 4592031

Classificació

Número de fitxa 08054-168
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Obra civil
Estil / època: Antic Romà Medieval
Segle IaC-XIIIIdC
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Europea – Atributs inspire: National Monument Record – Monument
Observacions protecció: BCIN R-I-51-0425.
Data aprovació: dc., 03/06/1931 - 12:00
Número inventari CC.AA. 2524
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Estructural
Titularitat Pública
Titular: Diputació de Barcelona.(C/Urgell, 127 080 36 Barcelona)
Fitxes associades:

[El diable i la serventa](#)

[El diable i el cavaller](#)

[El diable i el gat](#)

[Mandoni i el pont del diable](#)

[El pont del diable i la fira](#)

[Llegenda de la Pedra Dreta](#)

[Riu Llobregat](#)

[Arc romà d'accés al pont](#)

Autoria de la fitxa

Raquel Valdenebro Manrique

Data de registre de la fitxa:

dl., 11/07/2011 - 02:00

Descripció

El pont del Diable és una gran estructura de més de 120 m de llarg i de 10 a 3,90 d'amplada, amb un nucli de morter de calç, revestit de gres vermell. L'estrep oest té sis metres d'amplada i una longitud indeterminada. A la base, prop del riu, presenta marques de les legions IV Macedònica, VI Víctrix i X Gèmina. La part més propera a Martorell es revestida amb un parament d'imitació fet al 1965, quan va quedar a la vista el farciment de morter i el paviment original. L'arc menor, lleugerament apuntat, amb una llum de 16,4 m, inclou un arquet de descarrega d'aigües de mig punt, de 1,2 m de llum. L'amplada del pont en aquest tram és de 4,7 m. Es recolza en el pilar central, de 6 m de llarg, amb avantbec agut i rerabec obtús. La part inferior d'aquest pilar podria ser romana. L'arc central és l'arc gòtic amb més llum de Catalunya: 36,4 m. L'original tenia 21 m d'alçada. Va ser volat el 1939 i reconstruït el 1960-61. Al centre hi té un temple destinat a donar pes a la clau, funció que originalment feien dos murs paral·lels senzills. El pilar est, de planta rectangular de 5 x 4 m, descansa directament sobre l'extrem de l'estrep romà. A la banda nord d'aquest estrep s'hi ha trobat un mur d'ala en grada. Entre aquest pilar i l'estrep est pròpiament dit hi ha un arc elevat, de mig punt, de 5,5 m de llum. Després d'aquesta obertura, l'estrep té una longitud de 10,7 m, i inclou un arc escarser tapiat al costat nord, mentre que a la cara sud és revestit per un parament de carreu petit que es data al segle XVIII. L'amplada d'aquest tram és de 5,6 m. Al final de l'estrep hi trobem l'arc de triomf, sobre un basament de 9 m d'amplada i uns 10,6 m de longitud, revestit en opus quadratum. Durant l'excavació arqueològica del 1997 foren trobades cinc fileres de carreus d'aquest revestiment, que no eren visibles des de l'edat mitjana. El pont acaba en una plataforma d'accés, que reposa sobre murs de contenció de diferents èpoques. En ella hi conflueixen els dos traçats de la via Augusta, el del Vallès i la variant marítima que passava per Blanda, Iluro, Baetulo i Barcino. Bona part d'aquesta plataforma es troba sota una carretera moderna, i per accedir-hi s'utilitza una escala construïda entre 1932 i 1933. IZQUIERDO TUGAS, P. (2000:39) L'accés al pont es feia mitjançant un arc triomfal, situat avui dins el terme municipal de Castellbisbal (ja que el riu delimita els dos municipis), construït al mateix temps que el pont, i que es troba molt degradat malgrat la restauració de què fou objecte el 1928. És molt possible que hi hagués un altre arc similar a l'altre costat del pont, però no s'ha conservat.

Observacions:

Apareix als llistats d'elements del POUM amb el núm. B.02

Història

El pont de Martorell, conegut popularment com a Pont del Diable i antigament com a Pont de Sant Bartomeu, és un pont d'origen romà, de finals del segle I aC, refet en època gòtica (entre 1283 i 1295) i

reconstruït després de la guerra civil, en què fou volat. Fou construït al congost de Martorell, sobre el Llobregat, i donava pas a l'antiga Via Augusta. El congost de Martorell és el punt de contacte entre la Depressió Pre-litoral i la Serralada Litoral. Hi conflueixen els rius Anoia i Llobregat. Aigües avall del Congost, s'estén la plana al·luvial i el delta del riu. El Pont del Diable es troba, per tant, en un punt particularment estratègic de les comunicacions de Catalunya, cosa que queda palesa en la concentració d'infraestructures modernes. Les restes que s'aprecien actualment pertanyen a diferents èpoques. L'aparell romà és encoixinat, gran i duu com a document epigràfic les marques de les legions que hi treballaren. D'època romana conserva els fonaments, als estreps d'ambdues bandes. A l'estrep occidental del pont hi ha un conjunt de 17 marques epigràfiques (al parament romà), gravades als carreus encoixinats, en ambdós costats. Dotze corresponen a legió quarta Macedònica, tres a la sisena victoriosa i dues a la desena Gèmina. La coincidència de les marques d'aquestes legions permet d'afinar la cronologia romana del port entorn dels anys 9-8 aC, segons estudi de M. Mayer, I. Rodà i G. Fabre. Això coincideix amb la data de remodelació de l'antiga Via Hercúlea, des d'aleshores coneguda com a Via Augusta, i que cal datar en aquests anys, tal com sabem per altres fonts (pedres mil·liars). En entrar a l'Edat Mitjana, el pont continuà tenint una importància excepcional. El riu Llobregat només es podia travessar per dos llocs, per Martorell i per Sant Boi. Aquests dos punts es convertiren en llocs especialment cobejats. El més important dels camins que per la vall baixa del Llobregat s'adreçaven a migdia era, indubtablement, el que travessava el Llobregat pel pont romà de Martorell, l'únic pont d'aquesta vall baixa. Aquest camí seguia el traçat de l'antiga Via Augusta romana i la per depressió del riu Anoia, s'adreçava cap al Penedès i l'antiga ciutadella d'Olèrdola. Juxtaposat al parament romà hi ha el carreuat romànic, molt clar, i restes de la reforma gòtica posterior. L'obra romànica és més difícil de datar, tot i que podria ser immediata al 1143, quan se sap que una forta riuada destruï el pont. Una nova destrucció i reconstrucció tingué lloc el 1283. El pont bastit a finals del segle XIII (1283), consta de dos arcs desiguals, de volta apuntada. L'aparell romànic, juxtaposat, és de carreus més petits col·locats en filades regulars. El pont gòtic fou restaurat el 1768 i el 1933, destruït durant la guerra civil i reconstruït els anys 1950 a càrrec de la Diputació de Barcelona, sota la direcció de l'arquitecte Camil Pallàs. La reconstrucció moderna correspon a la part superior, al carener el pont, amb l'arc central i l'aixopluc superior. CC.AA

Bibliografia

ÁLVAREZ, A. [et al.] . (2009) "El puente romano (Pont del Diable) de Martorell (Barcelona)". a:VII Congreso Ibérico de Arqueometría . Madrid ., p.618-627 . ESTRADA, J. (1969) Vías i poblamiento romanos en el territorio del área metropolitana de Barcelona . Barcelona .Comisión provincial de urbanismo de Barcelona. FABRE, Georges; MAYER, Marc & RODÀ, Isabel: "À propos du Pont de Martorell: la participation de l'armée à l'aménagement du réseau routier de la Tarraconaise orientale sous Auguste", en *Épigraphie Hispanique*, Paris, 1984, p.282-288. FARRENY, M.; MAURI, A.; VIVES, M . (1994) "La seqüència històrica del Pont del Diable i el seu context territorial" A:Miscel·lània d'homenatge a Jaume Codina . El Prat de Llobregat .Ajuntament d'el Prat de Llobregat-Columna-El Pont de Pedra, p.219-250 . GRUP D'ESTUDIS MARTORELLENCES .(1982) Pont del Diable: VIIè centenari de l'obra gòtica 1283-1983 . Martorell . IZQUIERDO TUGAS, P. (2000) "Intervenció arqueològica al pont del Diable (Martorell/Baix Llobregat- Castellsbisbal/Vallès Occidental). Resultats de la primera fase" a *Tribuna d'arqueologia 1997-1998*, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Barcelona. P-39-53 RAQUEL LACUESTA,,XAVIER GONZÁLEZ, LLUÍS CASALS (2008) Ponts de la província de Barcelona, comunicació i paisatge. Diputació de Barcelona.

